

Universitätsbibliothek Paderborn

**Jncipit solemne opus expositionis Euangeliorum
dominicalium tocius anni reuerendi magistri Alberti de
Padua ordinis frat[rum] heremitaru[m] sancti Augustini**

Albertus <de Padua>

VIme, 1480

Tertia pars

urn:nbn:de:hbz:466:1-30888

Octauis

Ecūdo cum d̄r. Joseph autē tangitur perturbate mētis affectus dubietatis. quoniam videns Joseph virginem pregnantem mente turbatus est. et voluit ilam dimittere. Vnde dicit Joseph autē vir eius: h̄ se xus accipitur pro marito. sicut in vulgari sermone mulier accipitur pro vxore: cum esset iustus: veri iustus esse debebat. qui erat spōsus virginis: et nollet eam traducere. id est h̄m glosaz nollet eā palā facere. ne lapidaetur quasi adultera. vñ in greco habetur. et nollet eam p̄allare vel traducere. id ē a domo Ma-rie ad suam habitationē duere. Et hoc duplex significatiū hui⁹ verbi traduto. Tangit Alexander nequā dīcēs. Ad tua cū du- tis sponsā tradutis eandem quo ad secundum. ⁊ addit q̄ ad p̄mū. Vel q̄ diffamat hoc et traducere signat: voluit occulē di-mittere eaz.

F Nota q̄ quatuor sunt cause quare voluit eam dimittere. Prima bin Aug. et Ambro. est q̄r vidēs ioseph virginē pregnantē quā de téplo accepat nec cognouerat suspicatū est crimen. ⁊ noluit eaz tanḡ benignus accusare ne lapi-daretur nec volebat eam traducere ne esset p̄tiōps in crīmīne: viam igitur medium elegit vt illaz dimitteret. Ex quo habeat documentū vt dīcat Ambro. quid facere debat iustus homo cui obprobrium vxoris deprehenderit vt homicidiū crīmen fugiēdo enīt q̄ si castus iungeretur adultere posset icurrere. Scdaz cau-sam assignat Piero. et Criso. Non enim videtur credibile q̄ ioseph suspicatus fuerit crīmen in virginē. cum ideo voluerit dñs virginem esse sponsatam. vt omnis mali suspicīo tolleretur. sc̄ebat ei ioseph v̄gis sanctitatē nec poterat de illa aliud suspicere simistrum. tamen videns eā pregnantē credebat qđ diuinū esse factū in ea. et ideo dīcat Orige. magnū in ipsa credens sacramē esse a proximare illi se reputabat indignū. Terciā causam red-dūt Orige. et Hilarius quia videbat ioseph virginis faciem totā rutilantē cum esset spiritus sancto grauida. et ideo metuabat se illi coniungere. sicut filii israhel non poterant intendē in faciē Moysi splendidaz ex asortio h̄monis deīvt habeat ero. 3. c. Quarta causa forte fuit. quia verecundebat Joseph sponsā ducere preg-nantem. hoc em̄ valde obprobiosum est.

Tertia pars

G Ercio cum dīctur. Hec autem eo cogitante. tangi-tur visionis angelice aspectus benignitatis. quia ta-lia cogitate ut virginē relinqueret. nuncaus celestis ap-pnuit. Et i illa euāgelii pte. 4. tāgunē. Pri⁹ aḡlica vi-ko: h̄c at eo x̄. s. r̄linquē v̄ginē i q̄ h̄c matuitas ⁊ prudēcia q̄

Sermo

cogitabat intente quid sibi esset agendum ecce angelus domini
ille est angelus domini qui primo virginem de incarnationis m
isterio edocuerat qui bene angelus domini dicitur: quia a domino
missus. et quia dominus omnium misteria pertractabat: apparuit
in somnis ei: forte post multum cogitatus et mentis anxietatez
oppressus est somno. et sic visio illi angelica apparuit. Nota quod
apparuit ei dormienti ne si in vigilia appareret et putaretur esse
vir. qui astuta deceptione excusare virginem mitteretur. Tribus an
tem de causis apparuit illi angelus. ut dicit Christus Primo quidem
ne iustus homo rem iniustam faceret quam proponuerat. Secundo
propter honorem virginis. que si dimissa fuisset apud infideles
turpi suspicione non caruisset. Tertio ut intelligens Ioseph sanctam
coceptionem ab illa se diligentius custodiret Secundo ponitur con
solatoria allocutio. Ioseph familiariter enim eum vocat ex nomine
et genus originis exprimit dicens. fili dauid: eum esse dauid filium
ad memoriam reductum. ut recordetur patris sui cui de Christo
re promissio facta est. et nunc in coniuge sua eiusdem generis erat
impleta: noli timere: apparet quod timebat Ioseph se coiungere vir
ginem. Hoc Nota quod prius est honorum spiritus timore m
itis expellere econtra mali spiritus semper mente terrores terro
re afficiunt. Et attende quod angelus ille volens virginem de incar
nationis Christi misterio edocere prius ab illa timorem expellit
qui impedit cognitionem dicens. Ne timeas maria tecum. sic et nunc
a sponso virginis primo timore absit. quatenus intelligat di
uina secreta: accipere Mariam coniugem tuam: Raba Noli in
quit timere accipere Mariam coniugem tuam nuptiali conuentu:
et assidua cohabitatione. non quidem accipere ad carnis debitus.
Nota enim Augustinus quod ex hoc exemplo magnifice insinuantur fidelibus
coniugatis posse permanere absque actu carnis pari consensu serua
ta continencia. potest etiam coniugium vocari non per mixto corpo
ris sexu: sed custodito mentis affectu. Tercio explicatur
Christi conceptio quod enim in ea natum est: duplex est nativitas
scilicet in utero et ex utero. nativitas in utero idem est quod ipsa co
ceptio unde hanc gloriam trahitur pro conceptu de spiritu sancto
est: non virtute nature. nec operatione hominis. Queruntur hanc curi
osis scrutatores quo sanctus Christus facta fuerit conceptio Christi ista ta
les presuppositiones volunt ponere in certis os suum. et non timet. quoniam persecu
tor maiestatis opprimitur a gloria. sufficit nobis quod supra di
xit euangelista. et nunc dicit angelus: quia de spiritu sancto est.
Vnde dicit Christus Confundantur variis inquisitio[n]ibus quomodo na
tus est Christus de spiritu sancto cum nesciat propriae explicatio[n]is naturae

Octauus

neq; enim angelus Gabriel. neq; Mathewus aplius dicere potuerant. nisi q; de spiritu sancto natus est. et tu vis linguam tuaz sup Mathew et Gabrielē erigere. vt tamen iuxta nostraz possibiliter satissimam iportunitati qrentium. dicamus q; spiritu tussandus in virginem superueniens segregauit purissimuz sa- guinem eius. et ex illo formauit corpus christi sanctissimuz. illud enim fecit sanctus spiritus in virginē virtus quod facere consueuit virtus seminaria et multo nobiliori modo. quoniam subito et absq; macula diuina operatio verum pfect hominez. Sed hoc exē pluim tanta puritati et sanctitati minus videtur conueniens. licet verum sit. ideo dico q; sicut primus homo diuina virtute absq; opere nature ex purissima terra conditus est. ita sanctus spiritus vir- tute ex sanguine virginis christus formatus est. et sicut Eva ex earne hominis: ita christus ex carne virginis sola diuina virtute. et sicut virtute celi flos ex virgula productur. R Sed vltius queritur. si christus sanctus spiritus virtute conceptus est. cur non dicitur filius sanctus spiritus: sicut dicitur filius virginis. Hanc questionem solvit ambrosius in sermone de spiritu sancto dicens christum huius carnem esse filium virginis. et eē ex spiritu sancto. filius autem est virginis quoniam substantiaz carnis as- sumpsit ex carne virginis. non tamen est filius spiritu sancti. q; moniam substantia carnis christi non pertinet ad substantiam spiritu sancti. unde aliud est christum esse ex virginē. et aliud ipsum esse ex spiritu sancto. ex virginē enim est quia ex substantia ei⁹ et ideo ipsius filius. ex spiritu sancto autem. quia ex virtute ei⁹. et ideo non est ipsius filius. sicut fabricatum ab artifice non est artificis filius. Quarto annunciat christi nativitatez. pariet au- tem filium: non dicit pariet tibi filium. quia non fuit christus filius Joseph: et vocabis nomen eius Ihesum. hoc nomen christi ab eterno fuit ordinatum: a patriarchis desideratum. a prophētis predicatum. ab angelo nuntiatum virginī. Joseph comen- datum. christo impositum. a fidibus veneratum. Et quare filius nasciturus tali nomine sit vocandus. rationem adducit: nam Ihesus interpretatur saluator vel salutare: res autem conuenit nominis. ipse enim saluum faciet populum suum. populus christi sunt credentes in illum. et predestinati in vitam eternam: de quibus psal⁹. Beata gens cuius est dominus deus eius popul⁹ quē elegit in hereditate sibi. populus enim alicuius principis ē q; seruat leges eius. princeps autē defendit eos q; in igno ei⁹ se vel ordinat ad illis. L Deinde ostendit a qib⁹ saluet popu- lum suū q; a peccat⁹ eoz. fatui sc̄ iudei qm expedit xp̄m ut soluz⁹.

Sermon

saluet eos ab hostibus visibilis et exterioribus. sed christus est saluator qui ab omni hoste liberat. sed principaliter a peccatis. Nota quod saluat Christus a peccatis merito sue passionis velut sacrificium pro peccato. Secundo saluat per fidem in se credentium. si tunc fideles amicos saluamus. Tertio per sacramenta ecclesie: si tunc qui sunt in bello aliqua signa suscipiunt eum debent pugnare: quibus visis saluantur a principibus. Et attende. quia non debet tibi videri modicum seruari a peccatis. quoniam nulla servitus miserorum est seruire peccatis. et hoc propter vilitatem ipsorum. Vnde Diuersus. 4. c. Leua oculos tuos in directum. et vide in nobis prostrata sis id est quod viliter per peccatum deiecta sis. Item nulla seruitus diuturnior: potest enim aliquando seruus fugere dominum suum. sed peccatum sequitur fugientem. Vnde Augustinus. super Iohannem. Non fugit inquit seipsum mala conscientia nescit quo eat sequitur se immo non credit a se Ipse nulla seruitus verecundior: magna enim verecundia est seruituti obligare animas nobilis peccato. Vnde Augustinus ad Romanos. sexto capitulo. Quem inquit fructum habent in peccatis in quibus nunc erubescitis. Item nulla seruitus infelior: cum enim aliaz seruitutem sit aliquid premium desiderabile: istius tamen nulla merces est nisi mores eterna. Vnde apostolus ad Romanos. Stipendia peccati mores est. debemus igitur humili reverentia tamquam suscipere salvatorem. cuius salutis effectus est vetustam peccatum dissoluere seruitute. et ideo hac nocte pronuntiatis in capitulo nativitatis eius primordiis omnes in terram convertimur. quoniam ad nos liberandos ille venit. quod seruo suo moysi de medio rubi in flamma apparuit. ad cuius presentiam abscondit Moyses facies ne respiceret contra dominum. Exodus. 3. c. cc.

In festo nativitatis Christi de primo evangelio introductio Sermonis noni:

Xiiit edictum a cesare Augusto ut describeretur
vniuersus oculis ac. Luc. 2. c. Magna dicit corporalis oculus puritate intere. si orientis velit
solis inspicere claritatem. posterior igitur debet metus oculus perspicere claritatem. si volumus illius
oculus attendere quod illuminat omnem hominem candor lucis eternae. Ad quod nos hora est Pro. 24. dicens. Satis modo sit oculorum nostrorum pura aries: ut possit diuini oculus intendere claritatem.
nam si nascentis iubar solis oculorum nostrorum vix sufficit similitas. quodta mitem visus apparanda est sinceritas ut splendorum sui ferre possit creatuam orientem a radiis auctoris. claritas igitur diuina quod

